

УДК 343.132.2

ДО ПИТАННЯ СУТНОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА НЕДОТОРКАНІСТЬ ЖИТЛА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Вегера-Іжевська І.В.

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Досліджено теоретичні питання сутності забезпечення права на недоторканність житла в кримінальному провадженні. Проаналізовано літературу з конституційного права, теорії держави і права, кримінального процесуального права для з'ясування сутності наукових категорій «забезпечення суб'єктивного права», «механізм забезпечення суб'єктивного права». На основі вищевказаного аналізу висловлено думку щодо розуміння сутності забезпечення права на недоторканність житла в кримінальному провадженні. Сформульовано науково обґрунтовані пропозиції на підставі проведеного аналізу.

Ключові слова: забезпечення права на недоторканність житла, забезпечення суб'єктивного права, механізм забезпечення суб'єктивного права, механізм правового регулювання, реалізація прав і законних інтересів особи.

Постановка проблеми. Початок ХХІ століття довів, що важливим чинником, який забезпечує буття людини, є додержання норм, що визначають її правовий статус, формують у її свідомості стан захищеності, реально забезпечують її права, свободи та законні інтереси, а у разі їх порушення – надають ефективного захисту. Попри те, що цивілізоване суспільство приділяє значну увагу забезпеченню та захисту прав людини (як на національному, так і міжнародному рівнях), непоодинокими є випадки їх порушення. В таких ситуаціях людина потребує реакції з боку держави, яка відповідає перед нею за свою діяльність і тому зобов'язана надати їй ефективного захисту. З огляду на це особливого значення набуває не тільки і не стільки декларування основних прав людини, у першу чергу, на рівні Конституції України, скільки створення дієвого правового механізму їх забезпечення і, перш за все, у сфері кримінального судочинства як такої, що за наявності відповідних підстав допускає істотне обмеження прав людини. Як зазначають В.С. Зеленецький та Л.М. Лобойко, фактичне забезпечення права людини досягається шляхом переведення правового положення із його статичного стану до стану динамічного. Досягнення такої мети можливо лише в результаті дії спеціального механізму фактичної реалізації правового положення особи в кримінальному процесі. Оскільки в кримінальному процесі реалізація громадянином належних йому прав здійснюється в результаті його взаємодії з особами і органами, які ведуть процес, то як здійснення цих прав, так і забезпечення їх реалізації слід розглядати в якості особливого виду колективно здійснюваного кримінально-виконавчого механізму [1, с. 329-330].

Декларування права на недоторканність житла в Конституції України, міжнародно-правових актах, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також у національному галузевому законодавстві має значення, яке

важко переоцінити, адже без нормативного закріплення цього права неможлива його фактична реалізація. Сьогодні право на недоторканність житла є європейським стандартом, який має забезпечуватися у будь-якій демократичній країні¹. Утім одне лише його декларування жодним чином не задовольняє його меті; його реалізація потребує наявності ефективного механізму його забезпечення, що й, по суті, надає цьому праву реального змісту, тієї цінності, яка задовольняє законним інтересам людини.

Мега статті. З огляду на сказане, цілком логічним видається те, що дослідження проблеми забезпечення права на недоторканність житла в кримінальному провадженні, у першу чергу, передбачає з'ясування сутності наукової категорії «забезпечення суб'єктивного права», що потребує звернення до аналізу відповідних наукових підходів до її розуміння, які висловлено в сучасній юридичній науці, і, перш за все, – в теорії права і науці конституційного права, а також кримінальній процесуальній науці. З'ясування сутності цієї категорії надасть змогу визначитися щодо осіб та органів, які мають забезпечити право на недоторканність житла в кримінальному провадженні, гарантії його реалізації, засобів забезпечення та можливих наслідків порушення цього права у царині кримінального судочинства.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Принагідно необхідно зазначити, що більшість дослідників проблеми забезпечення прав і свобод людини в тій чи іншій сфері взагалі не вдаються до з'ясування змісту категорії «забезпечення права», апіорі вважаючи її сутність цілком зрозумілою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Утім, ознайомлення зі спеціальною літературою, присвяченою дослідженню цієї категорії, свідчить про плюралізм наукових підходів до її розуміння і відсутність єдності наукових думок із цього приводу. Одні вчені вважають, що сутність забезпечення права полягає у впливі держави на права і свободи громадян за допомогою певних юридичних засобів, насамперед, норм права [2, с. 160]; інші виходять з того, що воно являє собою створення необхідних умов для реалізації права [3, с. 393]; треті розглядають його як застосування гарантій, що переводять реалізацію прав людини у практичну площину; четверті –

¹ У загальній теорії права під європейськими стандартами прав людини розуміють узгоджені і визнані європейським співтовариством (європейською спільнотою держав), зафіксовані в юридичних актах та інших документах європейських міжнародних організацій принципи і норми щодо прав людини, дотримуватись яких зобов'язана будь-яка держава – член цих організацій або ж яка має намір стати їх членом. Див.: Загальна теорія права: Підручник / За заг. ред. М.І. Козюбри. – К.: Baire, 2015. – С. 63 (392 с.).

як способи сприяння у здійсненні прав і свобод людини, спеціальну діяльність з надання цим правам реального, невід'ємного та непорушного характеру, п'яті – як систему гарантування прав і свобод людини з боку державних інститутів, яка функціонує у правовому режимі і до якої входять такі елементи, як компетенція, охорона, захист, а також створення необхідних умов для реальної реалізації людиною своїх прав і свобод [6, с. 178]. П.М. Рабінович під забезпеченням прав і свобод людини розуміє комплексну державну діяльність щодо створення умов для їх здійснення, що включає такі елементи (напрями): сприяння реалізації прав людини та основоположних свобод (шляхом позитивного впливу на формування їх загально соціальних гарантій); охорону прав та свобод (шляхом вжиття заходів, зокрема, юридичних, для запобігання, профілактики правопорушень) та захист прав людини та основоположних свобод (відновлення порушеного правовірного стану, притягнення винних осіб до юридичної відповідальності) [7, с. 23]. Остання наукова позиція розвивається іншими вченими, на думку яких забезпечення прав та свобод людини як різновид діяльності включає превентивно-охоронний (створення сприятливих умов для здійснення прав, ужиття заходів щодо запобігання правопорушенням) та безпосередньо «реставраційний», «відновлювальний» (відновлення порушеного права і забезпечення виконання юридичного обов'язку) блоки [8, с. 44]. Аналогічної точки зору дотримується й А.Ю. Олійник, який під забезпеченням конституційних свобод розуміє створення сприятливих умов для їх здійснення, охорону, захист суб'єктивних свобод від правопорушення, відновлення порушеного права компетентними державними органами чи органами місцевого самоврядування, їх посадовими або службовими особами та об'єднаннями громадян шляхом здійснення матеріальних і процесуальних юридичних засобів [9, с. 153].

Виклад основного матеріалу. Тож, як свідчать наведені точки зору, однозначної (одноманітної) відповіді на це питання в юридичній науці важко відшукати. І тому є, як видається, логічне пояснення, адже за своєю суттю забезпечення суб'єктивного права, в тому числі й права на недоторканність житла, є системним явищем, яке безпосередньо пов'язане із правозастосуванням, правотлумаченням тощо. Тому в силу складного характеру цього явища досить важко досягти його однозначного розуміння дослідниками, кожен із яких надає перевагу тій чи іншій його складовій.

Між тим, зазначені доктринальні судження у своїй більшості мають схожі елементи, що стосуються створення певних умов для реалізації суб'єктивного права, сприяння його реалізації. І це є не випадковим, оскільки забезпечення права являє собою один із аспектів більш значного за змістом процесу – реалізації цього права. Саме на таке співвідношення цих двох процесів обґрунтовано звертається увага в науковій літературі [1, с. 340]. За визначенням В.С. Зеленецького та Л.М. Лобойка, під реалізацією прав і законних інтересів особи слід розуміти механізм здійснення сукупності взаємопов'язаних дій, що забезпечують втілення у життя волі правомочно-

го суб'єкта і досягнення мети, що відповідає його особистим інтересам [1, с. 340].

В науці кримінального процесу проблема забезпечення прав особи у сфері кримінального судочинства досліджувалася українськими науковцями Ю.М. Грошевим, Н.В. Глинською, І.В. Гловюк, Ю. Гурджі, О.В. Верховляд-Герасименко, М.В. Джигією, В.С. Зеленецьким, О.В. Капліною, О.П. Кучинською, Л.М. Лобойком, О.Р. Михайленком, В.Т. Нором, В.А. Савченком, С.В. Сліньком, В.М. Трофименком, І.А. Тітком, Л.Д. Удаловою, О.Г. Шило та ін., а також російськими вченими В.А. Булатовою, Л.М. Володіною, О.А. Галустьяном, О.В. Гладишевою, Н.В. Григор'євою, А.А. Жидких, О.А. Зайцевою, О.М. Ларінін, О.Я. Мотовіловкером, Ю.І. Стецовським, В.С. Шадріним та ін.

Утім необхідно відзначити, що в наукових працях указаних учених, як правило, розглядалися окремі сегменти цієї комплексної проблеми стосовно забезпечення конкретного права або свободи людини при здійсненні кримінального провадження (чи іншого предмета забезпечення, як то – принципів кримінального процесу, якості кримінальних процесуальних рішень, приватного інтересу тощо) або забезпечення прав та законних інтересів особи в окремій стадії кримінального провадження. Системного ж дослідження у вітчизняній науці кримінального процесу проблема забезпечення прав людини поки що не отримала, що й пояснює відсутність її комплексної доктринальної концепції.

Застосування вищенаведених загальнотеоретичних підходів до розуміння сутності категорії «забезпечення суб'єктивного права» в площині кримінального судочинства дозволяє підтримати точку зору тих дослідників, які ґрунтуються на діяльнісному підході до аналізу сутності цієї категорії. Так, О.В. Верховляд-Герасименко розглядає забезпечення прав людини як діяльність компетентних державних органів, які здійснюють кримінальне провадження, що полягає у виконанні певних процесуальних дій, спрямованих на створення сприятливих умов для реалізації прав кожним суб'єктом кримінально-процесуальної діяльності, їх охорону, а у випадку порушення або можливого порушення – вжиття заходів щодо запобігання їх порушення або ефективного відновлення (захисту прав) [10, с. 10]. Аналізуючи проблему сутності забезпечення доброякісності кримінальних процесуальних рішень, Н.В. Глинська цілком слушно звертає увагу на те, що забезпечення являє собою цілісну інтеграційну систему різноманітних інтелектуально-праксеологічних дій суб'єктів кримінального провадження [11, с. 511]. В іншій роботі науковець зазначає, що забезпечення якості кримінально-процесуальних рішень становить собою сукупну діяльність усієї системи компетентних органів, яка спрямована на створення достатньої впевненості в тому, що прийняті по справі рішення будуть відповідати системі вимог, що до них ставляться. Складовими такого діяльнісно-практичного процесу є, з одного боку, безпосереднє дотримання органом чи особою, що приймає процесуальне рішення, змістовно-формальних вимог, що до нього ставляться законом. З іншого боку, це ефективна діяльність контролюючих та наглядових органів,

здійснювана з метою своєчасного попередження, виявлення та усунення недоліків прийнятих у ході кримінально-процесуальної діяльності рішень [12, с. 158].

З огляду на сказане, можливо припустити, що забезпечення суб'єктивного права являє собою діяльнісно-практичний процес, сутність якого полягає у створенні зобов'язаним суб'єктом відповідних умов для реалізації права людини шляхом вчинення ним (зобов'язаним суб'єктом) певних дій, які сприяють такій реалізації, або утримання від вчинення дій, що перешкоджають реалізації цього права, а у випадку його порушення – відновлення становища правомочного суб'єкта.

Утім необхідно враховувати, що належне забезпечення суб'єктивного права неможливо без наявності відповідного механізму, який би детально визначав процедуру і гарантії його забезпечення, встановлював обов'язки по забезпеченню права, закріплював можливість захисту права у випадках його порушення тощо. У зв'язку з цим виникає необхідність звернення також і до аналізу наукової категорії «механізм забезпечення суб'єктивного права» та її подальшого співставлення з категорією «забезпечення суб'єктивного права».

У науці конституційного права та загальній теорії права вказана категорія також інтерпретується по-різному, а саме – як діяльність органів держави і місцевого самоврядування, громадських об'єднань і громадян із створення умов (гарантій) для правомірної та неухильної їх реалізації і захисту [13, с. 22]; як процес цілеспрямованої діяльності компетентних органів щодо сприяння реалізації прав і свобод людини та громадянина, їх охорони і захисту» [14, 9]; як механізм, що уособлює в собі комплекс взаємодіючих елементів, що надають належні юридичні і фактичні можливості для повноцінного здійснення кожним своїх прав і свобод [3].

У науці кримінального процесу також представлені різні доктринальні підходи до розуміння сутності вказаної категорії. Так, зокрема, М.В. Джига, поділяючи висловлені радянськими науковцями погляди, зазначає, що механізм забезпечення і охорони прав особистості в кримінальному процесі являє собою внутрішню узгоджену систему відповідних органів, установ тощо, що впливають на його хід і наслідки, а також суб'єктів процесу та інших громадян, які беруть участь у розслідуванні і розгляді кримінальних справ [15, 84]. Як бачимо, ця точка зору засновується на інституційному підході до з'ясування змісту досліджуваної категорії.

Російський науковець В.М. Володіна, яка комплексно дослідила проблему механізму забезпечення прав людини в кримінальному процесі, розуміє його як систему правових засобів і методів, що включають, перш за все, мету і задачі кримінального процесу; єдину, логічно послідовну регламентацію кожного учасника (суб'єкта) кримінального процесу (їх прав і обов'язків незалежно від процесуального становища); закріплення гарантій, які реально забезпечують здійснення прав особи у сфері кримінальної юрисдикції, у тому числі встановлення наслідків невиконання або неналежного виконання обов'язків органами і посадовими особами, які призвані вирішувати

покладені на них кримінально-процесуальним законом завдання, а також встановлену законом процедуру реабілітації осіб, які необґрунтовано переслідувались у кримінально-правовому порядку [16, с. 92]. Цей підхід, по суті, засновується виключно на нормативній складовій механізму забезпечення прав особи, правовій регламентації тих його складових, що в сукупності утворюють його зміст. Утім, на наш погляд, більш правильним є розуміння механізму забезпечення прав людини як комплексного поняття, що включає не тільки нормативно-правову, а і правозастосовну складову, що має не менш важливе значення для вирішення завдань кримінального провадження.

Тож, більш широкий підхід (порівняно із наведеним) запропоновано О.П. Кучинською, яка зазначає, що при визначенні механізму забезпечення прав учасників кримінального провадження необхідно враховувати засоби як нормативно-правові (чинне кримінальне процесуальне законодавство), так і інституційні (система відповідних органів та установ, що здійснюють право забезпечувальну діяльність). З огляду на це науковець виділяє наступні складові структури механізму забезпечення прав учасників кримінального провадження: нормативно-правові підстави забезпечення прав у кримінальному судочинстві; юридичні засоби забезпечення прав учасників кримінального провадження; загально соціальні умови забезпечення прав учасників кримінального провадження; посадові особи та органи, діяльність яких спрямована на забезпечення прав учасників кримінального провадження [17, с. 156-165]. Водночас необхідно звернути увагу, що за межами цієї наукової позиції залишилася правозастосовна складова правозабезпечувального механізму.

Нарешті, на думку І.А. Тітка, забезпечення реалізації прав та законних інтересів відбувається, по-перше, за рахунок нормативного встановлення відповідних процедур та, по-друге, за рахунок виконання державними органами тих обов'язків, які кореспондують відповідним правам інших учасників процесу та спрямовані на їх реалізацію. При цьому науковець, аналізуючи проблему механізму забезпечення приватного інтересу в сфері кримінального судочинства, виділяє його правотворчу складову (офіційне визнання інтересу, надання суб'єктивних прав, покладення обов'язків, встановлення санкцій за порушення законного інтересу, нормативне закріплення процесуальної форми реалізації і захисту інтересу) та правозастосовну складову (вчинення державними органами активних дій, спрямованих на забезпечення реалізації приватного інтересу; забезпечення державними органами можливості приватних суб'єктів вчиняти активні дії у межах кримінального провадження; утримання державних органів від активних дій, що можуть порушити приватні інтереси осіб; припинення неправомірних дій; відновлення процесуального становища особи, що існувало до моменту порушення законного інтересу; притягнення винних осіб до відповідальності) [18, с. 132-141].

Останній (третій) підхід до розуміння сутності механізму забезпечення приватного інтересу (який тією ж мірою може бути застосований і до такого предмету забезпечення, як права лю-

дини, і який повністю поділяється нами) логічно викликає питання щодо співвідношення механізму правового регулювання та механізму забезпечення суб'єктивного права. Адже у правовій теорії механізм правового регулювання визначається як процес переведення нормативності права в упорядкованість суспільних відносин, здійснюваний за допомогою системи правових засобів і форм з метою задоволення публічних і приватних інтересів, забезпечення правопорядку («належне» у праві стає «сутнісним») [19, с. 97]. Механізм правового регулювання – це логічно узгоджена, динамічна система уніфікованих юридичних засобів, необхідна і достатня для забезпечення результативного правового регулювання суспільних відносин. Ця категорія дозволяє зібрати разом і поєднати в цілісний, логічно узгоджений комплекс юридичні засоби (норми права, нормативно-правові акти, акти застосування права, акти реалізації прав та обов'язків тощо), дослідити та висвітлити їх як динамічну і дієву систему [20, с. 137].

Відповідно механізм кримінально-процесуального регулювання, як вказує А.С. Бахта, є єдиною системою правових засобів, яка складається із норм кримінально-процесуального права, кримінально-процесуальних відносин, застосування кримінально-процесуальних норм, кримінально-процесуальних правозастосовних актів, що забезпечують ефективне правове регулювання і вплив у сфері кримінального судочинства [21, с. 31]. При цьому механізм процесуального регулювання, зазначає Т. О. Лоскутов, – структурний елемент загального механізму правового регулювання, що вступає в дію на деяких його етапах у разі виникнення перешкод для нормальної реалізації правових норм і спрямований на упорядкування правовими засобами охоронної діяльності уповноважених органів у сфері юрисдикційного правозастосування [22, с. 31].

Механізм забезпечення прав учасників кримінального провадження є своєрідним явищем правової дійсності, що знаходиться у прямій залежності від належного регулювання правових відносин за допомогою норм, які, наприклад, юридично закріплюють правовий та процесуальний статуси учасників кримінального провадження; від правозастосовної діяльності, що є основною формою реалізації норм процесуального права; а також від безпосередньої реалізації норм права [23, с. 257].

На нашу думку, механізм правового регулювання та механізм забезпечення суб'єктивного права є системними явищами, які мають спільні складові елементи. Стосовно механізму правового регулювання такими елементами є норми права, правовідносини, акти реалізації прав і обов'язків, акти застосування права [24, с. 97]. Ці ж елементи, як було зазначено вище, притаман-

ні і механізму забезпечення суб'єктивного права. Визначаючи структуру механізму забезпечення прав потерпілого, В.Т. Нор виділяє наступні його елементи: об'єкт (права та законні інтереси, які потребують захисту та реалізації); суб'єкти, на яких законом покладено обов'язок забезпечити права потерпілих та сприяти їх реалізації, а також зміст – діяльність зобов'язаних суб'єктів, спрямована на забезпечення прав [25, с. 13].

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи, слід сформулювати наступні положення:

по-перше, на відміну від механізму забезпечення суб'єктивного права, який, як вказувалося, утворюють правотворча та правозастосовна складова, категорія «забезпечення суб'єктивного права» уособлює діяльнісну складову правореалізаційного характеру, що включає сприяння реалізації права людини, його охорону та захист;

по-друге, забезпечення суб'єктивного права охоплюється більш широкою за змістом категорією «механізм забезпечення суб'єктивного права»;

по-третє, забезпечення права на недоторканність житла в кримінальному провадженні, перш за все, означає невтручання у здійснення цього права інакше, ніж у відповідності до закону та у випадках, необхідних у демократичному суспільстві, в інтересах національної і громадської безпеки або економічного добробуту країни, з метою запобігання заворушенням і злочинам, для захисту здоров'я або моралі чи з метою захисту прав і свобод інших людей (негативний обов'язок держави). Крім того, забезпечення вказаного права передбачає діяльність учасників кримінального провадження, спрямовану на створення сприятливих умов для його реалізації; його охорону, що полягає у перешкоджанні його безпідставному обмеженню і порушенню, а також захист законних інтересів правомочного суб'єкта у випадку порушення його права на недоторканність житла (позитивний обов'язок держави).

Забезпечення права на недоторканність житла в кримінальному провадженні відіграє особливу роль, оскільки саме ця сфера діяльності компетентних органів держави досить часто балансує на межі законного і обґрунтованого втручання до царини прав людини та їх безпідставного обмеження, а нерідко, як свідчить правозастосовна практика, – і порушення. Сучасна концепція прав людини засновується на створенні ефективного механізму їх захисту та відповідальності держави за їх порушення. Тому законодавець надає гарантуванню права на недоторканність житла значення однієї із загальних засад кримінального провадження, що разом із іншими засадами утворює той фундамент, на якому базується легітимність всіх процесуальних дій, що за наявності передбачених законом підстав можуть здійснюватися в житті.

Список літератури:

1. Зеленецький В.С., Лобойко Л.Н. Доследственный уголовный процесс: монографія. – Донецьк: ООО «Східний видавничий дім», 2012. – 397 с.
2. Олійник А.Ю. Теорія держави і права: навч. посіб. / А.Ю. Олійник, С.Д. Гусарев, О.Л. Слюсаренко. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – С. 176.
3. Лазур Я.В. Поняття, сутність та елементи адміністративно-правового механізму забезпечення прав і свобод громадян у державному управлінні // Науковий журнал «Форум права», № 9, ХНУВС, 2009. – С. 392-398.

4. Степаненко К.В. Еволюція терміна «забезпечення» щодо прав і свобод людини // Держава і право. Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 15. – Київ, 2002. – С. 174-178.
5. Конституція України: Науково-практичний коментар. – Х.: Вид-во Право, 2003. – С. 805.
6. Пашук Т.І. Державно-юридичний захист прав людини: поняття та ознаки // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2004. – № 11. – С. 32-47.
7. Олійник А.Ю. Конституційно-правовий механізм забезпечення основних свобод людини і громадянина в Україні. – К.: Алеута: КНТ: Центр навч. Літ-ри, 2008. – 472 с.
8. Верховляд-Герасименко О.В. Забезпечення майнових прав особи при застосуванні заходів кримінально-процесуального примусу: монографія. – С. 14.
9. Глинська Н.В. Концептуальні засади визначення та забезпечення стандартів доброякісності кримінальних процесуальних рішень. Монографія. – К.: Істина, 2014. – 588 с.
10. Теоретичні основи забезпечення якості кримінального законодавства та правозастосовної діяльності у сфері боротьби зі злочинністю в Україні: монографія / за заг. ред. В.І. Борисова, В.С. Зеленецького. – Х.: Право, 2001. – 344 с.
11. Наливайко О.І. правовий захист людини як предмет дослідження загальної теорії права / О.І. Наливайко // Держава і право: збірник наук. праць. Юридичні і політичні науки. – 2001. – Вип. 12. – С. 18-24.
12. Демиденко В.О. Утвердження і забезпечення конституційних прав та свобод людини і громадянина в діяльності міліції: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук / В.О. Демиденко; Київськ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2002. – С. 16.
13. Джига М.В. Забезпечення правового статусу обвинуваченого у процесі досудового розслідування: проблеми законності та доцільності: Монографія. – К. Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. – С. 168.
14. Володина Л.М. Механизм обеспечения прав личности в российском уголовном процессе. – Дис. ... докт. юрид. наук:12.00.09. – Екатеринбург, 1999. – С. 327.
15. Кучинська О.П. Принципи кримінального провадження в механізмі забезпечення прав його учасників: монографія. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – С. 288.
16. Тітко І.А. Нормативне забезпечення та практика реалізації приватного інтересу в кримінальному процесі України: монографія. – Х.: Право, 2015. – С. 448.
17. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс). – С. 679; Общая теория государства и права. Академический курс в трех томах / отв. ред. М.Н. Марченко. – 3-е изд., перераб. и доп. Том 3. – М.: Норма, 2010. – 712 с.
18. Теорія держави і права: підручник / за заг. ред. О.В. Петришина. – Х.: Право, 2014. – 368 с.
19. Бахта А.С. Механизм уголовно-процессуального регулирования: Монография. – Хабаровск: Дальневосточный юрид. ин-т МВД России, 2010. – 376 с.
20. Лоскутов Т.О. Предмет регулювання кримінального процесуального права. – Київ: Вид-во Юридичний світ, 2016. – 416 с.
21. Фаткуллин Ф.Н. Проблемы теории государства и права: Курс лекций. – К.: Изд-во Казан. ун-та, 1987. – С. 334.
22. Общая теория государства и права. Академический курс в трех томах / отв. ред. М.Н. Марченко. – 3-е изд., перераб. и доп. Том 3. – М.: Норма, 2010. – С. 712.
23. Нор В.Т. Защита имущественных прав в уголовном судопроизводстве. – К.: Вища школа, 1989. – С. 275.

Вегера-Ижевская И.В.

Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого

К ВОПРОСУ О СУЩНОСТИ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРАВА НА НЕПРИКОСНОВЕННОСТЬ ЖИЛИЩА В УГОЛОВНОМ ПРОИЗВОДСТВЕ

Аннотация

Исследованы теоритические вопросы сущности обеспечения права на неприкосновенность жилища в уголовном производстве. Проанализирована литература по конституционному праву, теории государства и права, уголовному процессуальному праву для выяснения сущности научных категорий «обеспечение субъективного права», «механизм обеспечения субъективного права». На основании вышеуказанного анализа сформулировано авторское понимание сущности обеспечения права на неприкосновенность жилища в уголовном производстве. Сформулированы научно обоснованные предложения на основании проведенного анализа.

Ключевые слова: обеспечение права на неприкосновенность жилища, обеспечение субъективного права, механизм обеспечения субъективного права, механизм правового регулирования, реализация прав законных интересов лица.

Vehera-Izhevskya I.V.

Yaroslav Mudryi National Law University

THE QUESTION OF THE ESSENCE OF THE RIGHT TO INVIOABILITY OF THE DWELLING IN THE CRIMINAL PROCEEDINGS

Summary

The theoretical question of the essence of the right to inviolability of the dwelling in the criminal proceedings are investigated. Analyzed the literature on constitutional law, theory of law, criminal procedural law to determine the nature of scientific categories «providing subjective rights», «a mechanism for providing subjective rights» and their subsequent comparison. Based on the above analysis suggested on understanding the essence of the right to inviolability of the dwelling in the criminal proceedings. Formulated scientifically based proposals on the basis of the analysis.

Keywords: providing the right to inviolability of the dwelling, providing subjective right, mechanism of providing subjective right, regulation law mechanism, realization of the rights and legitimate interests of individuals.